

9.5.2006

677/5/06

Ratkaisija: Oikeusasiamies Riitta-Leena Paunio

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Håkan Stoor

Sosiaali- ja terveysministeriölle

Viite: Sosiaali- ja terveysministeriön kirje 16.2.2006 dnro STM042:00/2004

LAUSUNTO MIELENTERVEYSLAIN TAHDOSTA RIIPPUMATONTA HOITOA KOSKEVIEN SÄÄNNÖSTEN UUDISTAMISTARPEISTA

Sosiaali- ja terveysministeriö on viitekohdassa mainitussa kirjeessään pyytänyt eduskunnan oikeusasiamieheltä lausuntoa mielenterveyslain tahdosta riippumatonta hoitoa koskevien säännösten uudistamistarpeista (työryhmämuistio 2005:20).

Lausuntonani esitän kohteliaimmin seuraavan.

1

Syyntakeettomana rangaistukseen tuomitsematta jätettyjen henkilöiden asema

Työryhmä ehdottaa, että mielenterveyslakia muutetaan siten, että kriminaalipotilaiden kohdalla tahdosta riippumattomaan hoitoon voidaan määrätä tiettyjen muidenkin vakavien mielente rveyden häiriöiden kuin mielisairauksien perusteella. Lisäksi työryhmä ehdottaa velvoitteisen avohoitojärjestelmän perustamista näiden potilaiden osalta.

Pidän erittäin tärkeänä, että mielenterveyslain mukaiset hoitoon määräämisen edellytykset sovitetaan yhteen rikoslaissa säädettyjen syyntakeettomuuden perusteiden kanssa. Tämän takia pidän perusteltuna työryhmän ehdotusta siitä, että ns. kriminaalipotilas voidaan määrätä hoitoon vakavan mielenterveyden häiriön perusteella.

Pidän myös työryhmän ehdottaman velvoitteellisen avohoitojärjestelmän käyttöön ottoa ns. kriminaalipotilaiden osalta perusteltuna. Koska työryhmän muistio ei sisällä säädösehdotusta, en voi tässä vaiheessa tarkemmin kommentoida asiaa.

2

Vankilasta vapautuvien mielenterveyspalvelujen suunnitelmallinen järjestäminen

Työryhmä ehdottaa, että laaditaan sairaanhoitopiirikohtaiset mallit kriminaalipotilaiden hoidon järjestämisestä. Velvoitteinen avohoito toteutuisi potilaan kotipaikkakunnan mukaisen sairaanhoitopiirin psykiatrisen hoidon puitteissa, mutta hoidon toteuttamisessa ja ohjauksessa olisi mukana myös hoidosta vastannut valtion sairaala tai yliopistollinen sairaala.

Pidän tältäkin osin työryhmän ehdotusta perusteltuna. Esitän kuitenkin harkittavaksi, että sairaanhoitopiirikohtaisiin malleihin ja potilaan kanssa laadittaviin avohoitosuunnitelmiin sisällytettäisiin myös potilaan tarvitsemat sosiaalipalvelut. Tämä vastaisi mielestäni mielenterveyslain 5 §:n säännöstä mielenterveyspalveluiden yhteensovittamisesta.

3

Mielenterveyslain 4a luvun uudistamistarpeet

Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö perustuu tältä osin ministeriölle tekemiini esityksiin lainsäädännön täsmentämisestä. Minulla ei ole lisättävää esityksissä esittämääni.